

UZASADNIENIE

WYROKU W CAŁOŚCI

Decyzją z dnia 19.05.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku z 6.05.2020 r., odmówił M. J. wypłacenia świadczenia niezrealizowanego po zmarłej w dniu 5.05.2020 r. matce W. J. (1). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Organ rentowy wskazał, że przepis art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej wprowadza wymóg udokumentowania daty śmierci świadczeniobiorcy jako przesłanki do ustalenia okresu, za który świadczenie niezrealizowane ma być wypłacone. Z uwagi na to, że w przedłożonym akcie zgonu widnieje jedynie data znalezienia zwłok, organ rentowy uznał, iż brak jest podstaw do wypłaty świadczenia niezrealizowanego.

(decyzja - k. 61 akt ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł M. J., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do niezrealizowanego świadczenia za maj 2020 r. po zmarłej matce W. J. (1).

(odwołanie - k. 3-4)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przytoczył argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie - k. 11)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. J. jest synem zmarłej W. J. (1), która miała przyznane prawo do emerytury od 1.01.1995 r. Świadczenie emerytalne wypłacano do 15 dnia każdego miesiąca.

(decyzja k. 14-15 akt ZUS, decyzja k. 52 akt ZUS, odpis skrócony aktu urodzenia k. 7)

W. J. (1) mieszkała sama, była osobą samodzielną i sprawną, nie wymagającą na co dzień pomocy innych osób w wykonywaniu zwykłych czynności życiowych.

Wnioskodawca odwiedzał matkę w soboty i w niedziele.

Ostatni raz wnioskodawca spotkał się z matką 2.05.2020 r.

Tego samego dnia (...) córka wnioskodawcy rozmawiała telefonicznie o godz. 19:53 przez 17 minut 21 sekund ze swoją babcią W. J. (1), która była posiadaczką telefonu komórkowego w sieci O. i stacjonarnego, co potwierdzają bilingi telefoniczne.

(zeznania wnioskodawcy e-prot. z 23.09.2020 r.: 00:02:13, wydruk bilingu k. 18, rozwiązanie umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych zawartej przez W. J. (1) z siecią O. k. 16-17)

W dniu 5.05.2020 r. żona i syn wnioskodawcy wracając do domu z zakupów po drodze postanowili odwiedzić W. J. (1) w jej mieszkaniu, gdzie znaleźli zwłoki W. J. (2).

(zeznania wnioskodawcy e-prot. z 23.09.2020 r.: 00:02:13)

Wezwany lekarz pierwszego kontaktu wypełnił kartę zgonu wpisując, że zwłoki znaleziono 5.05.2020 r. o godz. 16.30 w domu, a także, że śmierć nastąpiła nagle, nieoczekiwanie a jej przyczyną były istniejącymi u W. J. (2) schorzenia kardiologiczno- wieńcowo – naczyniowe oraz, że nie ma potrzeby przeprowadzenia sekcji zwłok. Z karty zgonu nie wynika by zwłoki W. J. (2) były w stanie rozkładu.

(kserokopia karty zgonu - k. 5)

Z odpisu skróconego aktu zgonu wynika, że zwłoki W. J. (2) zostały znalezione w dniu 5.05.2020 r. w K. o godzinie 16.30.

(kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu - k. 6)

W dniu 6.05.2020 r. do ZUS wpłynął wniosek wnioskodawcy o wypłatę niezrealizowanego świadczenia.

(wniosek - k. 56-57 akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny został odtworzony na podstawie powołanych dokumentów, których autentyczności i wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd nie znalazł żadnych przyczyn by to czynić z urzędu.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika ZUS o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków, albowiem sporna kwestia, która sprowadzała się do ustalenia czy W. J. (2) żyła w maju 2020 r. została w wystarczający sposób wykazana przez wnioskodawcę za pomocą innych dowodów. Nie tylko zeznania wnioskodawcy świadczą bowiem o tym, że W. J. (2) żyła w maju 2020 r., ale również załączone do akt przez odwołującego niekwestionowane dokumenty. Ze złożonego bowiem bilingu telefonicznego z numeru telefonu w sieci O. należącego do W. J. (2) wynika, że faktycznie było zrealizowane połączenie telefoniczne w dn. 2.05.2020 r. o godz. 19:53 trwające 17 minut i 21 sekund. Ponadto z karty zgonu wypisanej przez lekarza pierwszego kontaktu w dniu 5.05.2020 r. wynika, że śmierć W. J. (2) była nagła i jej prawdopodobną przyczyną były istniejące u matki wnioskodawcy schorzenia kardiologiczne. Z dokumentu tego nie wynika, że zwłoki były w stanie rozkładu, czy też, że potrzebna jest sekcja zwłok, ani też, że zgon nastąpił przed majem 2020 r. W myśl art. 235² § 1 kt 2 i 5 kpc Sąd może w szczególności pominąć dowód: mający wykazać fakt bezsporny, nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy lub udowodniony zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy; zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania. Z uwagi na fakt, iż materiał sprawy był wystarczający dla wydania rozstrzygnięcia końcowego w sprawie wnioski pełnomocnika ZUS o przesłuchanie świadków nie mogły zatem zostać uwzględnione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych odwołanie wnioskodawcy jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu pomiędzy stronami było to, czy wnioskodawca ma prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce W. J. (2). W zaskarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy wypłaty niezrealizowanego świadczenia za maj 2020 r. i w tym zakresie powołał się na treść art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując, że skarżący nie spełnia warunków do przyznania prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia, ponieważ na przedłożonym akcie zgonu widnieje jedynie data znalezienia zwłok, a nie data zgonu.

Roszczenia o emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mogą być dochodzone według regulacji wyjątkowej, zawartej w art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.). Zgodnie z jego brzmieniem w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi

i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonych wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (art. 136 ust. 2 ustawy).

Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (art. 136 ust. 3 ustawy).

Zatem niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu zacytowanego art. 136 ust. 1, to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia. A contrario świadczenie zrealizowane to takie świadczenie, które dotarło do rąk osoby uprawnionej albo zostało przekazane na konto bankowe wskazane przez uprawnionego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 4.12.2013 r., III AUa 386/13, L.).

W niniejszej sprawie sporny okazał się jedynie dzień zgonu, który winien określić datę końcową wypłaty niezrealizowanego świadczenia.

W tym miejscu wskazać należy na przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (2016.2064 t.j.). Zgodnie z art. 37 ust. 1 powołanej ustawy akt stanu cywilnego, który nie zawiera wszystkich wymaganych danych, uzupełnia kierownik urzędu stanu cywilnego, który go sporządził, na podstawie innych aktów stanu cywilnego, akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego prowadzonych dla tego aktu i innych dokumentów mających wpływ na stan cywilny. Uzupełnienia aktu stanu cywilnego można dokonać na podstawie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, jeżeli w państwie wystawienia jest on uznawany za dokument stanu cywilnego, lub innego dokumentu zagranicznego potwierdzającego stan cywilny, wydanego w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, jeżeli stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej osoby lub jej wstępnych (art. 37 ust. 2). Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej (art. 37 ust. 3). Do wniosku o uzupełnienie aktu stanu cywilnego załącza się dokumenty, o których mowa w ust. 2 (art. 37 ust. 6). Wnioskując o uzupełnienie aktu stanu cywilnego na podstawie materiałów archiwalnych, do wniosku należy załączyć uwierzytelniony odpis lub wypis, lub uwierzytelnioną przez właściwy organ reprodukcję tych materiałów (art. 37 ust. 7). Kierownik urzędu stanu cywilnego, dokonując uzupełnienia, wydaje wnioskodawcy odpis zupełny uzupełnionego aktu stanu cywilnego (art. 37 ust. 8).

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ww. ustawy akt zgonu sporządza się w dniu, w którym dokonano zgłoszenia zgonu, a jeżeli zgłoszenie zgonu nastąpiło w sposób określony w art. 17 - w następnym dniu roboczym po dniu zgłoszenia zgonu. Zgodnie zaś z ust. 2 art. 92 powołanej ustawy, akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu.

W tym zakresie, ustawodawca nie dał zatem kierownikowi USC możliwości uwzględnienia przy rejestracji zgonu innych dokumentów niż wyżej wymienione, dlatego też kierownik Urzędu Stanu Cywilnego zobligowany był sporządzić przedmiotowy akt zgonu zawierający dane wynikające z przyjętego zgłoszenia i karty zgonu.

Stosownie zaś do treści art. 38 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego uzupełnienia aktu zgonu dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora, jeżeli akt zgonu nie zawiera daty lub godziny zgonu, a dane te nie wynikają z akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej (art. 2 ust. 6 ww. ustawy). Na podstawie art. 38 powierzono zatem sądom powszechnym uzupełnienie aktu zgonu, jeżeli akt ten nie zawiera daty lub godziny zgonu i jeżeli dane te nie wynikają z akt zbiorowych, stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Uzupełnienia aktu zgonu o datę lub godzinę zgonu dokonuje sąd rejonowy w postępowaniu nieprocesowym. Orzeczenia sądu w postępowaniu nieprocesowym

zapadają w formie postanowień, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Od postanowień sądu pierwszej instancji orzekających, co do istoty sprawy przysługuje apelacja.

Niesłusznym jest natomiast twierdzenie organu rentowego, że otrzymawszy niepełny akt zgonu w zakresie braku oznaczenia daty zgonu, brak jest podstaw do wypłaty na rzecz odwołującej niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce. Wskazać bowiem należy, że obowiązujące przepisy prawne nie przewidują postępowania o uzupełnienie karty zgonu.

Co istotniejsze z przepisu art. 94 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy wynika, że karta zgonu powinna zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Również zgodnie ze wzorem karty zgonu, określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. z 2015 r. poz. 231), wydanego na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, podaje się datę i godzinę zgonu albo datę i godzinę znalezienia zwłok.

Skoro zatem akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu i/lub protokołu zgonu, które - zgodnie z powołanymi przepisami - zawierały datę znalezienia zwłok, to akt zgonu nie mógł zawierać daty zgonu.

Ponadto, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy, akt zgonu może zawierać datę zgonu albo jeżeli nie są znane - datę znalezienia zwłok. Wychodząc bowiem naprzeciw potrzebie usunięcia ułomnych dotychczasowych przepisów ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego, sugerujących w swym literalnym brzmieniu alternatywność wpisywania do aktu zgonu daty, godziny i miejsca zgonu bądź daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok, wprowadzono regułę, że treść aktu zgonu obejmuje datę, godzinę oraz miejsce zdarzenia, zaś ulokowanie w akcie zgonu informacji identyfikujących czas i miejsce ujawnienia zwłok miało rangę wyjątku i dopuszczalne było tylko i wyłącznie wtedy, gdy nie są znane dane, umiejscawiające zgon w czasoprzestrzeni.

Powyższa formuła oznacza, że względny obowiązek zamieszczenia w akcie zgonu danych, dotyczących znalezienia zwłok, będzie aktywowany się jedynie wówczas, gdy niemożliwe będzie ustalenie daty, godziny i miejsca śmierci osoby zmarłej.

Za potrzebą takiej modyfikacji przemawia zresztą tak cel rejestrowania przez organy administracji publicznej zdarzeń wpływających na stan cywilny osób, jak i doniosłość informacji odnośnie do daty, godziny, miejsca zgonu, przypisywanej jej m.in. w sferze prawa spadkowego.

Taka też sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Z uwagi zatem na fakt, że karta zgonu zmarłej W. J. (2) zawierała wszystkie niezbędne dane wymagane ww. przepisami, niesłusznym jest stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, iż brak wskazania w odpisie skróconym aktu zgonu daty zgonu, a wskazanie wyłącznie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok, uniemożliwia przyznania odwołującej prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce W. J. (2).

W niniejszej sprawie w ocenie Sądu wnioskodawca w sposób wystarczający wykazał, że jego matka żyła w maju 2020 r. Z zeznań odwołującego wynika, że sam widział się z matką 2.05.2020 r., a także, że tego samego dnia rozmawiała z W. J. (2) jego córka, co potwierdza złożony do akt sprawy biling rozmów z numeru telefonu należącego do zmarłej W. J. (2) w którym odnotowano połączenie w dn. 2.05.2020 r. o godz. 19:53, trwające 17 minut i 21 sekund. Wnioskodawcę wyjaśnił też, że jego żona i syn 5.05.2020 r. postanowili po drodze wracając z zakupów odwiedzić W. J. (2) w jej mieszkaniu, gdzie znaleźli nieżyjącą już matkę wnioskodawcy, a następnie syn wnioskodawcy zatelefonował do lekarza do przychodni, gdzie lekarz polecił zadzwonić po pogotowie, które odmówiło przyjazdu i stwierdziło, że to lekarz pierwszego kontaktu powinien wystawić kartę zgonu. W związku z tym żona i syn wnioskodawcy ponownie zadzwonili do przychodni w efekcie czego stawiał się w miejscu zamieszkania zmarłej lekarz z przychodni, który sporządził kartę zgonu osoby zmarłej. W karcie tej nie zostały wpisane dane dotyczące daty i godziny zgonu, natomiast wskazana została data znalezienia zwłok, tj. dzień 5.05.2020 r. oraz godzina ich znalezienia i nie wynika z niej by zwłoki były w stanie rozkładu, wymagały sekcji zwłok, ale że śmierć była nagła i jej prawdopodobną przyczyną były schorzenia

wieńcowo- naczyniowo- kardiologiczne zmarłej. Karta zgonu, na podstawie której został następnie sporządzony odpis skrócony aktu zgonu, została sporządzona w sposób prawidłowy, tj. zgodny z powołanymi wyżej przepisami ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego. Na marginesie dodać należy, że dokument ten może być zmieniony tylko w sądowym postępowaniu nieprocesowym. Całokształt dostępnego materiału dowodowego wskazuje zatem, że matka wnioskodawcy żyła w maju 2020 r., co jest kwestią przesądzającą o zasadności dochodzonego przez wnioskodawcę roszczenia.

Mając na uwadze powyższe uregulowania prawne okoliczność ustalenia daty znalezienia zwłok, w ocenie Sądu Okręgowego, winna stanowić dla organu rentowego podstawę przyjęcia daty, do której niezrealizowane świadczenie jest należne. Niezależnie od powyższego stwierdzenia uznać należy, że data znalezienia zwłok w niniejszej sprawie mogła się różnić jedynie o 1-2 dni z datą zgonu W. J. (2).

W tym miejscu należy podkreślić, iż Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Dlatego, w niniejszej sprawie Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dokumentacji związanej z określeniem daty znalezienia zwłok i daty zgonu W. J. (2) oraz zeznań wnioskodawcy, co pozwoliło w sposób wszechstronny przeanalizować zasadność jego żądania.

Stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Z poczynionych na tej podstawie ustaleń wynika, że wnioskodawca nie mieszkał z matką, ale odwiedzał ją w soboty i niedziele, w tym 2.05.2020 r. Także (...) córka wnioskodawcy odbyła ponad 17-minutową rozmowę z W. J. (2), co pozwala przyjąć, że w tym dniu matka skarżącego nadal żyła, co potwierdza złożony do akt sprawy biling z numeru telefonu należącego do W. J. (2). W dniu 5.05.2020 r. żona i syn wnioskodawcy wracając do domu z zakupów po drodze postanowili odwiedzić W. J. (2) w jej mieszkaniu, gdzie znaleźli jej ciało, które nie było w stanie rozkładu. Po zawiadomieniu lekarza z przychodni przyszedł on do mieszkania zmarłej i stwierdził zgon, przy czym wskazywał, że śmierć nastąpiła nagle i nieoczekiwanie, a jej przyczyną były schorzenia kardiologiczne – wieńcowo -naczyniowe istniejące zmarłej. Powyższe w całości potwierdza wersję wynikającą z zeznań odwołującego. W związku z powyższym, w ocenie Sądu, zgon nastąpił najwcześniej 1-2 dni przed 5.05.2020 r., co oznacza, że matka wnioskodawcy żyła w maju 2020 r.

Wobec powyższego, organ rentowy bezzasadnie odmówił wnioskodawcy prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia za miesiąc maj 2020 r., gdyż zdaniem Sądu odwołujący wykazał, że spełnia przesłanki z art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i przedmiotowe świadczenie za wskazany miesiąc, powinno zostać mu wypłacone.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477 14 § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję ZUS i przyznał wnioskodawcy prawo do świadczenia niezrealizowanego po zmarłej matce za maj 2020 r.

A.P.